

Arbetsmiljöverket

Enheten för kemi, mikrobiologi och toxikologi

Arbetsmiljöverket@av.se

Ort Datum

Stockholm 2025-01-17

Vår referens

Lise-Lotte Argulander

Ert Dnr

2023/072136

Remissvar på Arbetsmiljöverkets ändringsföreskrifter

Företagarna har beretts möjlighet att lämna synpunkter på följande föreskrifter,

Risker i arbetsmiljön (AFS 2023:10),
Gränsvärden för luftvägsexponering i arbetsmiljön (AFS 2023:14),
Medicinska kontroller i arbetslivet (AFS 2023:15), del ett och del två.

Genom dessa ändringsföreskrifter kommer främst EU-direktiv (EU) 2024/4869 implementeras. Direktivförändringarna medför en sänkning av luftgränsvärdet för bly (AFS 2023:14) och de biologiska gränsvärdena för halten av bly i blod (AFS 2023:15) samt införandet av nya luftgränsvärden för diisocyanater (AFS 2023:14).

Utöver ovan har Arbetsmiljöverket (AV) valt att föreslå ett sänkt luftgränsvärde för krom (VI)-föreningar och ett nytt luftgränsvärde för triklorammin i (AFS 2023:14).

Arbetsmiljöverket föreslår även en justering i föreskrifterna om risker i arbetsmiljön (AFS 2023:10) gällande vilka paragrafer som gäller för verksamheter och arbeten som omfattas av de särskilda kraven för cancerframkallande, mutagena och reproduktionsstörande kemiska ämnen (CMR-ämnen). Justering föreslås för att föreskrifterna bättre ska stämma överens med skrivningen i EU-direktiv 2004/37/EG.

Sammanfattning av Företagarnas inställning

Företagarnas hållning är att gränsvärden som kan försvaras och förklaras utifrån hälso-, tekniska och ekonomiska aspekter inom EU ska föras in lika i hela EU för att säkerställa att lika förutsättningar för arbetsgivare och arbetstagare ska gälla inom EU.

Detta för att säkerställa att konkurrens och förutsättningar för att bedriva verksamhet ska vara så lika som möjligt inom EU för arbetsgivare. Av den anledningen är det direkt olämpligt att vi ”överimplementerar” genom att sänke gränsvärden ytterligare och förkorta exempelvis implementeringstider för när de olika värdena ska gälla i förhållande till vilka krav som ställs i EU -direktiven. De europeiska gränsvärdena har tagits fram genom vetenskaplig bedömning där även tekniska och socioekonomiska aspekter har vägts in. Syftet med detta är att alla medlemsländer ska ha möjlighet att implementera och efterleva de

Företagarna

Adress: Rådmanngatan 40 113 57 Stockholm
www.foretagarna.se | info@foretagarna.se | 08-406 17 00

gränsvärden som beslutats och att därmed möjliggöra att så många arbetstagare som möjligt skyddas.

Detta innebär att Företagarna vad gäller följande förslag om,

- Bly – så **tillstyrker** vi de direktivstyrda förslagen om sänkt hygieniskt gränsvärde och sänkta biologiska gränsvärden för bly. Kraven måste dock kompletteras med stöd och vägledning.
- Diisocyanater -så **tillstyrker** vi det direktivstyrda förslaget om sänkt hygieniskt gränsvärde för diisocyanater. Dock krävs att implementeringen av det nya gränsvärdet vidare utreds och harmoniseras med kraven i EU-direktivet.
- Krom (VI) – så **avstyrker** vi förslaget om nytt gränsvärde för krom (VI).
- Triklorammin – så **avstyrker** Företagarna förslaget om nytt gränsvärde för triklorammin.
- Att verksamheter och arbeten som omfattas av krav på CMR-ämnen ser Företagarna att flera problem finns och **avstyrker** dem därför, alternativt att de förslag som lämnas förs in.

Om de specifika ändringar och förslag i föreskrifterna

Företagarna vill lämna följande specifika åsikter om ändringarna vad gäller,

Bly

Företagarna ser inga problem med att gränsvärden harmoniseras i enlighet med EU-direktivet. Däremot ställer vi oss frågande till varför undantagen i föreskrifterna om medicinska kontroller (AFS 2023:15) som när medicinska kontroller ska genomföras tas bort och i stället ska arbetsgivarna inte behöva genomföra dessa om riskbedömningen visar att exponeringen är försumbar. Ordet "försumbar" leder till otydligheter och kan tolkas olika. För att förtydliga vad AV menar är det lämpligt att detta förtydligas i vägledning, gärna med exempel. Likaså är skrivningarna om historisk exponering svåra att förstå och därför blir en bra vägledning ännu viktigare.

Företagarna konstaterar att vi i Sverige mäter det biologiska gränsvärdet på ett annorlunda sätt. För att förenkla och harmonisera förespråkar vi att Sverige använder samma enhet för att mäta gränsvärden som används i direktivet och i andra länder för att förenkla förståelsen för arbetsgivare.

Diisocyanater

De ändringar som föreslås för gränsvärdet och hur det ska mätas håller Företagarna med om och tillstyrker förslaget. Det nya gränsvärdet ska införas i två steg och där anser Företagarna att vi bör följa direktivets inriktning och inte lägga oss på det lägsta värdet direkt. Det ger arbetsgivare möjlighet att vänja sig vid det nya sättet att rapportera innan gränsvärdet sänks i takt med övriga Europa den 31 december 2028. Dagens svenska gränsvärden ligger i nivå med det övergångsgränsvärde som direktivet föreslår.

Krom (VI)

Arbetsmiljöverkets förslag om ett sänkt hygieniskt gränsvärde för krom (VI)-föreningar från 0,005 mg/m³ till 0,001 mg/m³ är inte direktivstyrt och därför avstyrker Företagarna förslaget. I konsekvensutredningen gör AV den bedömningen att de flesta företag där krom (VI)-föreningar bildas vid en process eller vid tillverkning redan idag ligger på nivåer under det föreslagna gränsvärdet. Med nytt gränsvärde behöver arbetsgivare dock göra nya exponeringsbedömningar. Eftersom gränsvärdet sänks till en mycket låg nivå är det troligt att det inte kommer att räcka med exponeringsbedömningar för att säkerställa efterlevnad utan att exponeringsmätningar behövs. Det innebär ytterligare regler och administrativa bördor för arbetsgivare. Företagarna anser att vi inte ska förekomma eventuella ändringar som sker på EU-nivå eftersom detta dessutom är aktuellt att diskutera detta både i rådgivande kommittén och ECHA.

Triklorammin

Arbetsmiljöverkets (AV) förslag om att införa ett hygieniskt gränsvärde för triklorammin är inte direktivstyrt – varför Företagarna **avstyrker** att införa ett gränsvärde i nuläget. Dessutom är gränsvärdet som föreslås mer än hälften så lågt som de rekommendationer som finns och det är endast Finland som har ett hygieniskt gränsvärde som ligger fem gånger högre än det som AV föreslår. I perspektivet av detta är ett indikativt värde, en rekommendation mycket lämpligare än ett gränsvärde. Värdet som AV valt fokuserar på badanläggningar och det är svårt att överblicka konsekvenserna för andra arbetsgivare om gränsvärdet sätts så lågt. Även om Arbetsmiljöverkets konsekvensbeskrivning anger att detta inte påverkar andra verksamheter än badhus är det inte helt uteslutet att det kan finnas andra verksamheter som påverkas. Företagarna anser att detta inte är tillräckligt utrett i förslagen och som vi tidigare påpekat är detta inte följden av ett EU direktiv och därför bör detta inte genomföras nu.

Vad gäller badhus och badanläggningar har de redan i dag kontroll på halten utifrån Folkhälsomyndighetens allmänna råd. Även här innebär ett hygieniskt gränsvärde en ökad arbets- och administrativ börda för arbetsgivaren utan någon höjd skyddsnivå.

Verksamheter och arbeten som omfattas av krav på CMR-ämnen

I konsekvensutredningen skriver AV att anledningen till de förslag på ändringar som görs för CMR-ämnen är att göra tydligt vad som gäller och skapa bättre överensstämmelse med direktivet. För att uppnå målet ett tydligare regelverk krävs flera förändringar bland annat vad gäller dubbelregleringar.

Hantering av asbest regleras i ett eget EU-direktiv (2009/148/EG). Detta direktiv har Sverige implementerat genom AFS 2023:13 3 kap. Asbest finns inte upptaget i CMR-direktivets bilaga 1 som motsvarar listan i AFS 2023:10 8 kap 13 § andra stycket. Asbest bör därmed undantas från krav på samma sätt som det görs idag alternativt tas bort från listan. På så sätt undviks dubbelreglering och regelverket blir tydligare.

När det gäller kvarts finns krav i AV föreskrifter om kvarts, AFS 2023:10 10 kap, kring till exempel val av åtgärder för att minska risk, rengöring samt uppföljning och kontroll av åtgärder. Dessa krav motsvarar flera av de punkter som listas i AFS 2023:10 kap 8 17 § och innebär en dubbelreglering. Att krav kring hantering av kvarts, som dessutom i många fall är samma krav, finns på flera ställen i regelverket minskar tydligheten. Krav bör endast ställas på ett ställe, förslagsvis i sakföreskrifterna. I arbetet med ny regelstruktur har AV arbetat hårt

med att ta bort den dubbelreglering som finns i olika delar i dagens regelverk. I och med den ändring som nu föreslås införs ny dubbelreglering vad gäller exempelvis hantering av kvarts och asbest.

Orimliga och onödiga krav ställs om utredning och tekniska möjligheter

För flera av de exponeringar som tas upp i listan i 13 § andra stycket är det orimligt och onödigt att utreda om det är tekniskt möjligt att ersätta verksamheten eller arbetet till andra ämnen, produkter eller processer som medför lägre risk enligt 14 §. I konsekvensutredningen skriver AV att för till exempel hudexponering för tidigare använda mineraloljor ”faller många krav då det inte är möjligt att följa dem”. När AV i konsekvensutredningen kommer fram till att kraven inte är möjliga att följa ska de heller inte ställas i en föreskrift. Det leder bara till regelförsvåring och otydligheter. Det ökar dessutom den administrativa bördan och kostnaderna för arbetsgivaren helt i onödan.

Vi delar Svenskt Näringslivs förslag om att i första hand föreslå att de verksamheter och arbeten som listas i 13 § andra stycket undantas från 14 § på samma sätt som CMR-ämnen som används för motordrift eller uppvärmning, eller förvaras för sådan användning. I andra hand föreslår vi att de i alla fall undantas från 14 § andra stycket.

Ej heller delar Företagarna AVs bedömning om att utredningen behöver dokumenteras skriftligt. Det är heller inget krav enligt EU-direktivet. Det är en direkt överimplementering av direktivets krav. Dokumentationskrav ska finnas där det är nödvändigt och föreslås restriktivt med hänsyn till den regelbörda som redan finns för arbetsgivare idag. Dokumentationskrav bör användas restriktivt och där det är motiverat.

Konsekvenser och kostnader för arbetsgivarna

Företagarna ser att de ekonomiska konsekvenserna till viss del innehåller bristfälliga antaganden. Exempelvis tror vi likt Svenskt Näringsliv att exponeringsbedömning på ett företag i de flesta fall engagerar fler än två personer under längre tid än två timmar som är det underlag AV använder i sina beräkningar. Vid en exponeringsbedömning är det realistiskt att tänka att till exempel en kemikalieansvarig deltar liksom chef/chefer och skyddsombud/arbetsmiljöombud om sådan finnes. I och med att gränsvärdet för till exempel krom sänks från en redan låg nivå blir det svårt att förlita sig endast på en exponeringsbedömning varför exponeringsmätning i flera fall kan behöva göras, det i sig innebär högre kostnader och mer tidsåtgång för arbetsgivaren.

Pernilla Norlin

Samhällspolitisk chef

Lise-Lotte Argulander

Näringspolitisk expert